

DEN NYE GÆLDSBREVSLOVGIVNING

Referat efter Kommissionsudkastet.

Af Anders Møller.

Den 1. Juli 1938 traadte Loven om Gældsbreve i Kraft.

Denne Lov er udarbejdet af en paa den danske Regerings Foranledning nedsat Kommission, bestaaende af Delegerede fra Norge, Sverrig, Finland og Danmark, og er foreløbig det sidste Resultat af det allerede for mange Aar siden indledede Samarbejde mellem de skandinaviske Lande paa Civillovgivningens Omraade.

For en stor Del tilsigter Lovens Bestemmelser blot at fastslaa, hvad der allerede nu antages at være gældende Ret eller at afgøre Spørgsmaal, hvorom der hersker Tvivl. Men Loven indeholder ogsaa Nydannelser, der paa væsentlige Punkter ændrer den nuværende Rets-tilstand. Dette gælder navnlig Reglerne om Omsætningspapirer. Af disse udskilles under Betegnelsen »simple Gældsbreve« en Række Gældsdokumenter, der ikke skønnes at have Brug for den Omsætningsbeskyttelse, der ellers ydes negotiable Dokumenter. Til Gengæld udvides Omsætningsbeskyttelsen for de resterende, der benævnes »Omsætningsgældsbreve«. Visse regelmæssigt forfaldende Afdrag undergives samme Regel som Renter, og der indføres en helt ny Form for Notering. Der gives nye Regler om Gyldigheden af Overdragelse af Fordringer saavel til Eje som til Pant overfor Overdragerens Kreditorer, og i et i Forbindelse med Gældsbrevsloven vedtaget Lovforslag om Mortifikation af Gældsbreve m. m. afløses de paa dette Omraade gældende stærkt forældede Regler af nye, der naturligvis er udformede i nær Tilknytning til Gældsbrevsloven.

Dennes Vedtagelse har iøvrigt nødvendiggjort Ændringer i en Række andre Love, hvoraf skal nævnes Bankloven, Sparekasseloven og Aktieselskabsloven.

I sin endelige Form indeholder Gældsbrevsloven 62 Paragraffer fordelt paa 8 Kapitler.

- Kap. I. Fælles Bestemmelser.
- II. Omsætningsgældsbreve.
- III. Simple Gældsbreve.

- Kap. IV. Kontrabøger for modtagne Indlaan.
- V. Notering af Massegældsbreve.
- VI. Forældelse af Massegældsbreve og Kuponer.
- VII. Overgangsbestemmelser.
- VIII. Ændringer i andre Love.

De i Kap. I indeholdte Bestemmelser, der er fælles for alle Gældsbreve, er i det væsentligste stemmende med gældende Ret.

§ 2 fastslaar, at flere Udstedere af samme Gældsbrief er solidarisk forpligtede. Dette er formentlig gældende Ret. Ifølge § 53 skal Reglen ogsaa gælde Samkautonister, hvilket er nyt. Saafremt anpartsvis Hæftelse ønskes, maa dette fremtidig udtrykkelig vedtages.

Den i § 2, 2. Stk. indførte Regel om Regressen mellem solidariske Skyldnere er en Nydannelse. Den solidariske Regres, der giver den betalende Skyldner Ret til hos hvem som helst af Medskyldnerne at kræve hele det udlagte Beløb med Fradrag af den paa ham faldende Del, kan virke uheldigt, naar det senere viser sig, at en af Medskyldnerne ikke kan betale. Paa den anden Side antages den anpartsvisse Regres at være for besværlig, idet den tvinger den betalende Skyldner til at søge alle Medskyldnerne. Man er derfor gaaet en Mellemvej og har udformet en Bestemmelse, hvis Hovedtanke er, at den Skyldner, der har betalt, i hvert Fald maa forsøge at indkassere en Anpart hos hver af Medskyldnerne. Han skal dog ikke gennemføre et Søgmaal mod hver enkelt. Hvis een aabenbart ikke kan betale, har forladt Landet eller ikke har betalt sin Part 14 Dage efter Paakrav, maa de andre udrede hver sin Del af, hvad han ikke har betalt. Der kan dog aldrig afkræves en Medskyldner saa meget, at han senere kan faa Krav paa Tilbagebetaling af en Del af Beløbet.

I § 5 siges, at hvis Forfaldsdagen falder paa en Helligdag, *udskydes* den til næste Søgnedag. Der har ikke tidligere været nogen fast Lovregel om dette Forhold i Almindelighed. En særlig Regel findes i Veksellovens § 72. En lignende Regel ønskes nu indført for Gældsforhold. Der er dog den Forskel paa de to Regler, at Gb.-Loven ligefrem forskyder selve Forfaldsdagen, hvilket kan have Betydning ved Beregning af Morarente og Forældelse, hvorimod Veksellovens Regel ikke rører ved Forfaldsdagen, men blot siger, at Betaling eller anden veksellørlig Handling, der foretages den paafølgende Søgnedag sker rettidig.

I § 5. 3 Stk. gives ny Regler om Løbedage.

§ 6 siger, at Pligten til at betale Renter bortfalder ved Fordringshavermora. Dog skal Skyldneren i særlige Tilfælde tilsvare, hvad der

vilde være indvundet ved at indsætte Beløbet i Bank eller Sparekasse. Lov af $\frac{3}{4}$ 1855 § 3 ophæves. Der indføres en almindelig Forhalingsrente paa 5 $\frac{1}{2}$ %, jfr. § 62.

§ 7 giver Regler om Betaling af Gældsbreve i »fremmed Mønt».

I Modsætning til Reglen i Vekselloven har man i Gb.-Loven ladet Betalingsdagen være afgørende for hvor meget der skal betales. Der gives dog i 2. Stk. Ret til Erstatning paa Grund af Ændringer i Kursen, og der opstilles en Formodningsregel om, at Fordringshaveren har lidt et til Kursdifferencen svarende Tab.

§ 8 indeholder en Bestemmelse om, at en Passus i et Gældsbrev helt eller delvis kan tilsidesættes, hvis det vilde være utilbørligt eller klart stride mod god Forretningsskik at gøre den gældende. Bestemmelsen er særlig rettet mod Banker eller lignende Institutioner, der menes at have særlig let Adgang til at gennemtvinge en for Debitor ubillig Vedtagelse i et af ham udstedt Dokument. Forhaabentlig faar Bestemmelsen ikke større Betydning i Praksis. Som bekendt findes i Aftalelovens § 31 en lignende Regel om Udnyttelse. Der er dog den Forskel paa de to Regler, at Aftalelovens Regel, hvis den kan bringes til Anvendelse, medfører, at hele Retsforholdet bliver ugyldigt. Dette gælder ikke Gb.-Lovens Regel. Dommeren kan nøjes med at tilsidesætte den omstridte Bestemmelse i Gældsbrevet og iøvrigt lade Gældsbrevet have Gyldighed ifølge sit Indhold.

§§ 9 og 10 udtaler, at Overdrageren af et Gældsbrev indestaar for, at Fordringen bestaar, men ikke for Skyldnerens Solvens.

Kap. III. angaar »simple Gældsbreve«, det vil ifl. § 26 jfr. § 11 sige Navnegældsbreve dog undtaget tinglyste Pantebreve i fast Ejendom eller Pantebrev i registreret Skib eller saadanne Navnegældsbreve, der utvetydigt angiver, at de skal være Omsætningsgældsbreve, altsaa negotiable.

Efter nugældende Ret er praktisk talt alle Gældsbreve negotiable. Heri gøres ved Gb.-Lovens Regler en betydelig Ændring, idet fremtidig en stor Del af de saakaldte »private Gældsbreve« ikke mere er negotiable. For saadanne Gældsbreve har man hidtil ikke haft nogen særlig Betegnelse, og Gb.-Loven indfører derfor Betegnelsen »simple Gældsbreve« i Modsætning til »Omsætningsgældsbreve».

Fremtidig maa alle Gældsbreve altsaa være simple eller Omsætningsgældsbreve. Det forudsættes dog, at der kan forekomme Gældsbreve, af særlig Art eller Indhold, der uden at være Omsætningsgældsbreve dog nærmer sig disse; der nævnes i Bemærkningerne som Eksempel visse Oplagsbeviser. Der er i Kap. III derfor gjort visse Undtagelser,

der netop tager Sigte paa disse Dokumenter. Iøvrigt er Bestemmelserne i dette Kapitel i Overensstemmelse med de om Fordringer i Almindelighed gældende Regler.

Det maa altsaa ved Belaaning af simple Gældsbreve tages i Betragtning, at de ikke mere er negotiable. I denne Forbindelse mærkes Reglen i § 31, der betyder en væsentlig Ændring i dansk Ret. Bestemmelsen udtaler, at Overdragelse af et simpelt Gælds brev — det være sig til Eje eller til Pant — ikke har Gyldighed mod Overdragerens Kreditorer, medmindre Skyldneren har faaet Underretning om Overdragelsen. Underretning kræves altsaa, selvom Overdragelsen ikke sker til Sikkerhed. Ved denne radikale Regel undgaas Vanskelighederne ved at drage en Grænse mellem de Tilfælde, hvor Pantsætningsreglerne skal iagttages og de, hvor dette er unødvendigt. Paa lignende Maade skal ved Dobbelt dispositioner over et Gælds brev den Erhverver gaa forud, om hvis Ret Skyldneren først har faaet Underretning.

Fra disse Regler gøres der dog Undtagelser, hvor en Handelsvirksomhed ell. lign. overdrages sammen med Virksomhedens udestaaende Fordringer.

Da der herved er givet klare Regler om Pantsætning af Gældsbreve, og Reglerne kan anvendes paa andre Fordringer, bestemmes det i § 54, at Omsætningspapirer (d. v. s. negotiable Papirer), simple Gældsbreve og andre Fordringer ikke mere kan pantsættes ved Tinglysning efter Reglerne om Pant i Løsøre jfr. T. L. § 47.

Kap. IV. giver Regler om Kontrabøger for modtagne Indlaan.

Disse er ikke længere negotiable og underkastes derfor Reglerne i Kap. I. og III. om simple Gældsbreve f. s. v. de særlige Regler i Kap. IV ikke fører til andet Resultat.

§ 33 1 Stk. vil medføre, at Bankbøger, der udstedes efter Lovens Ikrafttræden skal forsynes med en iøjnefaldende Tekst, der meddeler, at det indestaaende Beløb kan udbetales til enhver Ihænde haver, der møder med Bogen, da saadan Aftale ellers ikke kan gøres gældende af Bogens Udsteder. I Banklovens § 10, Sparekasselovens § 18 gøres dog den Undtagelse eller rettere gives den Overgangsbestemmelse, at ved Sparekasse- og Bankbøger, der er udstedt før Lovens Ikrafttræden, kan Udstederen paaberaabe sig sine Vedtægter (Forretningsbetingelser) i denne Henseende, naar disse er optaget i Bogen. Ved første Præsentation efter Lovens Ikrafttræden skal Bogen forsynes med en iøjnefaldende Paategning herom.

Da det er ret almindeligt, at Kontrabøger anvendes til Sikkerheds-

stillelse, har man ikke til Trods for Negotiabilitetens Ophævelse villet hindre, at dette ogsaa fremtidig kan finde Sted. Særlige Regler herom findes i § 34. Disse Regler svarer i Hovedsagen til de om Overdragelse og Pantsætning af simple Gældsbreve givne Regler, men gaar dog noget videre, idet der foruden Underretning ogsaa kræves Notering og Meddelelse herom med Angivelse af det paa Kontoen indestaaende Beløb. Hvis Kontrabogen er af den Art, hvorpaa der kan hæves af Ihændehaveren, kræves yderligere, at Erhververen skal have faaet Kontrabogen i Hænde. I dette Tilfælde skal ogsaa særlig Aftale træffes, hvis Retten til at udbetale til Ihændehaveren skal bortfalde. Naar Meddelelse om Notering er givet, er Banken afskaaret fra at modregne Fordringer paa Overdrageren. Det vil fremtidig være udelukket at oprette Kontrabøger uden Opgivelse af Navn og Adresse.

Disse Regler maa forventes at ville ændre Forretningsgangen ved Udstedelse, Belaaning og Overdragelse af Kontrabøger, ogsaa i det Tilfælde, at Kontrabøger udstedes uden Indbetaling for at kunne bruges til Sikkerhedsstillelse (Arbejdsgarantier o. l.).

Som tidligere nævnt har man foreslaaet en betydelig Indskrænkning i de negotiable Dokumenters Omraade. Til Gengæld har man udviklet de tilbageblevne negotiable Dokumenters Omsættelighed, hvilket er naturligt. Idet man begrænser Negotiabiliteten til kun at omfatte saadanne Dokumenter, for hvilke det er af Betydning, at de kan omsættes saa let som muligt, bør disse ogsaa indrettes saaledes, at der opstaar den mindst mulige Risiko i Forbindelse med deres Omsætning. Dette opnaas ved videregaaende Eksstinktionsregler, der i det væsentligste svarer til Tinglysningslovens § 28 og de om Veksler og Cheks paa dette Omraade gældende Regler.

Tinglysningslovens § 28 bestemmer herom, at den der har et tinglyst Pantebrev i Hænde, med en i Formen lovlig Adkomst, ikke er pligtig at udlevere det til den fra hvem det er bortkommet, medmindre han ved Erhvervelsen har gjort sig skyldig i Uagtsomhed. Lignende Regler gælder om Veksler og Checks.

En Følge heraf bliver det, at man fremtidig ikke kan vindicere et Omsætningsgælds-brev fra en godtroende Erhverver, der har købt det med falsk Transport, hvis han ikke har gjort sig skyldig i Uagtsomhed.

De i Kap. II indeholdte Regler om Omsætningsgældsbreve i Forbindelse med Reglerne i Kap. V, der indeholder de nye Noteringsregler, vil sikkert i nogen Grad ændre Forretningsgangen ved Køb, Salg og Belaaning af Obligationer og Gældsbreve.

Det forudsættes i Gb.-Loven, at Aktier og andre Andelsbeviser ikke kan betragtes som Gældsbreve. Det bliver derfor nødvendigt senere at gøre Aktiernes fremtidige Retsstilling til Genstand for særlig Omtale.

Kap. II. § 11 definerer, hvad der forstaas ved Omsætningsgældsbreve.

Omsætningsgældsbreve er:

1. Gældsbreve, der lyder paa Betaling til Ihænderen eller ikke angiver, hvem Gælden skal betales til (Ihænderergældsbreve).
2. Gældsbreve, der lyder paa Betaling til bestemt Person eller Ordre (Ordregældsbreve).
3. Gældsbreve, der giver Pant i fast Ejendom eller registreret Skib, medmindre der i Gælds brevet er indføjet Ordene »ikke til Ordre« eller tilsvarende Forbehold.
4. Gældsbreve, der lyder paa Betaling til en bestemt Person (Navnegældsbreve), naar de utvetydig angiver, at de skal være Omsætningsgældsbreve.

Reglen er klar og udtømmende og behøver ikke særlig Forklaring. § 11 angaar kun Gældsbreve. Man kan ikke slutte modsætningsvis til andre negotiable Dokumenter, f. Eks. Konnossementer og Oplagsbeviser og ejheller Aktier. Selvom saadanne Dokumenter ikke indeholder »Ordreklausul«, vedbliver de alligevel at være negotiable i samme Omfang som hidtil.

Det antages nu at være en Regel i dansk Ret, at Ejeren af et Ihænderergælds brev kan gøre dette til et Navnepapir ved en Paategning paa dette om, at det tilhører ham eller blot ved at skrive sit Navn paa Gælds brevet. Han opnaar derved at kunne vindicere Gælds brevet, hvis det frakommer ham og sættes i Omløb forsynet med falsk Transport eller belaaes ved Hjælp af falske Legitimationspapirer. Ved Indfrielsen af Gælds brevet skal Skyldneren endvidere have Besvær med at prøve Transporten paa Gælds brevet. En saadan ensidig Paategning forringer altsaa Gælds brevet's Omsættelighed og medfører Ulejlighed og Besvær for Skyldneren.

Denne Regel er ret enestaaende og i Modstrid med, hvad der gælder de fleste Steder i Udlandet.

Det foreslaas derfor i § 12 1. Stk., at Skyldnerens Samtykke udkræves, for at et Ihænderergælds brev skal kunne ændres til et Navnepapir eller et Ordrepapir, og det samme gælder naturligvis Ændringen fra Ordregælds brev til Navnegælds brev.

De fleste Ihænderergældsbreve kan være Genstand for Notering, der foretages af Skyldneren, og en saadan Notering vil derfor være

tilstrækkelig til at bevise, at hans Samtykke til Ændringen af Gælds-brevet foreligger.

For at sikre sig maa man altid efter Gb.-Loven lade en saadan Paategning notere. (Om de ny Noteringsregler senere).

Undlader man dette, giver Paategningen vel en vis begrænset Beskyttelse, idet dens Tilstedeværelse kan bringe Erhververen i ond Tro, jfr. § 14 »medmindre Erhververen vidste det eller ikke har udvist den Agtpaagivenhed, som Forholdene krævede«. Men har Erhververen faktisk været i god Tro, f. Eks. ved, at Paategningen er fjernet eller ved, at Gælds brevet er forsynet med falsk Transport, bevarer han sin Ret.

Det vilde i høj Grad besværliggøre Omsætningen, hvis der i hvert enkelt Tilfælde skulde foretages en nøjagtig Prøvelse af, hvem der i Virkeligheden var berettiget i Følge Gælds brevet. Man maa have visse sikre og let overskuelige Kendsgerninger at gaa frem efter.

Man har da valgt den naturlige Udvej at lade selve Gælds brets Karakter og Udseende være afgørende i saa Henseende. Den der i Følge Gælds brevet tager sig ud som berettiget, bør ogsaa formodes at være berettiget, og Trediemand, der indlader sig med den saaledes legitimerede, bør beskyttes i sin Erhvervelse, forudsat at Trediemand er i god Tro.

Det er disse Regler, der indeholdes i § 13.

Det siges i denne §, at Ihændehaveren af et Ihændehavergælds brev formodes at være berettiget til at raade over dette. Formodningen følger altsaa af den blotte Ihændehavelse.

Ved Ordregælds breve kræves, at Ihændehaveren har Adkomst til Gælds brevet ifølge den foreliggende Række af Overdragelser, altsaa tager sig ud som Ejer — eller som det ogsaa siges med Adkomsten formelt i Orden.

Er Ihændehaverens Adkomst saaledes i Orden, behøver han ikke at føre yderligere Bevis for sin Ret, men vil under en Retssag kunne faa Dom over Skyldneren eller andre, der bestrider hans Ret, medmindre Skyldneren eller andre beviser, at Retten til Gælds brevet ikke tilkommer den saaledes »legitimerede«. Bevisbyrden paahviler altsaa Skyldneren eller den tidligere Besidder.

Af denne Legitimationsregel er der i Gb.-Loven gjort Anvendelse i to af de vigtigste Retninger vedrørende Gælds brets Funktioner, nemlig dets Overdragelse og dets Indfrielse.

Angaaende Overdragelse findes Reglen i § 14, som indeholder Gb.-Lovens Hovedbestemmelse om Fortabelse af Rettigheder over (eks-

stinktiv Erhvervelse af) et Gælds brev ved dets Overdragelse — det være sig til Eje eller til Pant — til en godtroende Erhverver.

Naar et Ihændehavergælds brev er overdraget til Eje eller Pant af den, der sad inde med det, og Erhververen har faaet Gælds brevet i Hænde, hindrer det ikke hans Ret, at Overdrageren var umyndig eller manglede Ret til at raade over Gælds brevet, medmindre Erhververen var i ond Tro.

Det samme gælder andre Omsætningsgælds breve, naar Overdragelsen er foretaget af den, der maa formodes at have Retten over Gælds brevet.

De nugældende Regler udledes af Frd. $\frac{9}{2}$ 1798 og $\frac{21}{7}$ 1841. Det antages, at alle ældre Rettigheder over et Gælds brev, der lyder paa Ihændehaveren, fortabes til Fordel for den godtroende Erhverver. Ved Navnegælds breve og Ordregælds breve tabes kun de Rettigheder, der ikke er paategnet Gælds brevet. Det er allerede omtalt, hvorledes Gb.-Loven udvider Negotiabiliteten for de Gælds breves Vedkommende, der ikke iflg. Gb.-Lovens Indhold er berøvet Negotiabiliteten og sætter disse Gælds breve paa Linje med tinglyste Pantebreve i fast Ejendom, Veksler og Checks m. fl.

Reglen i § 14 afgør ikke hvilken Virkning det har, at selve den umiddelbare Overdragelse til Erhververen er ugyldig, f. Eks., hvis A til B overdrager et Gælds brev, f. Eks. en Kreditforeningsobligation, og denne Overdragelse paa Grund af svingagtigt Forhold fra B's Side er ugyldig. Dette Spørgsmaal maa afgøres efter de almindelige Regler om Retshandlers Ugyldighed. B kan ikke i dette Tilfælde, hvor han oplagt har narret A til at overdrage sig Obligationen, gøre gældende, at A's Ret er tabt (eksstinkveret). Kun paa et ganske bestemt Punkt, nemlig Umyndighed, giver Gb.-Loven en Regel ogsaa for dette Tilfælde. Det antages allerede nu, at en Umyndig, som overdrager et Ihændehavergælds brev, er afskaaret fra at paaberaabe sig sin Umyndighed overfor den godtroende Erhverver. Ihændehavergælds breve følger altsaa samme Regel som rede Penge. Anderledes ved Navnegælds breve. Med Hensyn til disse er det efter nugældende Ret tvivlsomt, hvorvidt den Umyndige kan paaberaabe sig Umyndigheden. Paa dette ene Punkt har man ikke fundet det uforsvarligt at give en Særregel. Umyndiges Tarv varetages af andre, der kan træffe de fornødne Foranstaltninger, for at hindre den Umyndige i at raade over sine Gælds breve. Banker og andre kan derfor efter Gb.-Loven trygt købe eller belaae Ihændehaver- og Ordregælds breve, uden at frygte for, at Laantageren muligvis er umyndig, naturligvis forudsat at god Tro er til Stede.

Gb.-Lovens Regler om Betingelserne for Eksstinktion er i det væsentligste som i gældende Ret.

§ 14 har givet Kravet om god Tro en ny Affattelse.

Man har valgt den Fremgangsmaade, hvor Begrebet »god Tro« forekommer, i Stedet for blot at anvende de citerede Ord, at give udførligere Omskrivninger. Man mener herved at opnaa en bedre Tilpasning af Reglen paa de forskellige Forhold, hvorpaa den skal anvendes.

Ved Ihændeavgældsbreve vil Erhververen normalt kunne gaa ud fra Ihændeaverens Ret uden at anstille nærmere Undersøgelse. Kun hvis man af en eller anden Grund faar positiv Mistanke om, at han ikke er kommen i Besiddelse af Gælds brevet paa hæderlig Maade eller har Grund til at tro, at han lige er gaaet fallit, er man ikke i god Tro.

Som tidligere sagt maa dog den, der vil bestride Erhververens Ret, føre Beviset for, at han ikke har udvist fornøden Agtpaagivenhed.

Ved Omsætningsgælds breve, der lyder eller har lydt paa Navn, stiger Kravene til Erhververens Undersøgelsespligt. Han maa undersøge Besidderens Identitet og Rækken af Transporter paa Gælds brevet. Men naar han har gjort dette paa forsvarlig og almindelig brugelig Maade f. Eks. ved Benyttelse af de i Almindelighed til Raadighed staaende Hjælpemidler, Vejviser, almindelige Legitimationspapirer o. lign., er han ogsaa sikker i sin Besiddelse. Som tidligere nævnt kan Vindikation ikke finde Sted, selv om det viser sig, at en Transport er falsk. Det gælder ogsaa her, at Bevisbyrden for, at Erhververen ikke har handlet med tilstrækkelig Agtpaagivenhed paahviler den, der paastaar dette. Dette maa i hvert Fald gælde, hvor der er gaaet lang Tid hen, inden Vindikationskravet rejses.

Reglen om, at Erhververen ikke behøver at tage Hensyn til unoterede Paategninger paa Massegælds breve, der er stilet til Ihændeaveren, og som ikke kan faas noteret paa Navn, tager særlig Sigte paa danske Statsobligationer fra før 1912. Disse kan ikke faas noteret paa Navn, og det er i deres Tekst anført, at »enhver Paategning paa denne Obligation er uden Gyldighed overfor Statskassen«. Det forekommer alligevel hyppigt, at en saadan Obligation fremkommer forsynet med Navn paategning, og man har i saadanne Tilfælde paa Grund af Uvisheden om, hvilken Retsvirkning en saadan Paategning havde, haft Vanskelighed ved at faa Obligationen erklæret for leveringsmæssig paa Børsen, idet det som oftest har vist sig umuligt at skaffe Transport for den paagældende Person. I Henhold til § 14 3. Stk. kan en saadan Obligation erklæres for leveringsmæssig.

De foran omtalte Regler kommer som nævnt ogsaa til Anvendelse ved Gældsbreve's Indfrielse. Reglen herom indeholdes i § 19.

Skyldneren ifølge et Ihændehavergælds-brev kan med frigørende Virkning betale til Præsidenten, og han frigøres, selv om det senere viser sig, at denne var umyndig eller manglede Ret til at modtage Betalingen.

Det samme gælder ved Omsætningsgælds-breve, naar Betalingen er sket til den, der maa formodes at have Ret til at gøre Fordringen gældende eller til nogen, der med Grund antages at være identisk med ham eller at have Fuldmagt fra ham til at modtage Beløbet.

Det gælder naturligvis i begge Tilfælde, at Skyldneren maa være i god Tro.

Forekommer der paa Dokumentet tidligere Overdragelsespaategninger, behøver Skyldneren ikke at prøve deres Ægthed eller Gyldighed, medmindre Omstændighederne giver Anledning hertil. Derimod maa han prøve Overdragelsernes rette Sammenhæng.

§'s Bestemmelser er kun anvendelige, naar Gælds-brevet er forfaldent til Indfrielse. Som bekendt indeholder Veksellovens § 40 den Regel, at Betaling før Forfaldstid sker paa Trassatens egen Risiko. Denne strenge Regel er begrundet i Vekslens korte Omløbstid, men passer ikke paa Omsætningsgælds-breve, der ofte har en lang Omløbstid, og hvor der kan være Trang til Afvikling eller Ændringer i Forholdet, inden Forfaldstiden er indtraadt. I disse Tilfælde maa Kravet til Skyldnerens Agtpaagivenhed skærpes.

§§ 15—17 incl. indeholder Reglerne om Fortabelse af Skyldnerens Indsigelser mod et Gælds-brev ved dets Overdragelse til en godtroende Erhverver.

I nugældende Ret indeholdes Grundlaget for disse Regler i Fr. ^{9/2} 1798, hvorefter Afbetalinger paa et Gælds-brevs Hovedstol ikke kan gøres gældende mod en godtroende Erhverver af dette, medmindre de er afskrevet paa Gælds-brevet. Denne Bestemmelse er analogisk anvendt paa en Række andre Indsigelser, dog ikke alle. Der er Enighed om, at visse fundamentale Indsigelser ikke fortabes. Man plejer at nævne tre, nemlig Falsk, Umyndighed og Tvang. Disse tre Indsigelser regnes altsaa for ufortabelige. Man maa saaledes efter nugældende Ret skelne mellem fortabelige og ufortabelige Indsigelser, men det er ikke i Lovgivningen positivt afgjort, hvilke Indsigelser, der hører til den ene eller den anden Kategori. Det er bl. a. for Tiden tvivlsomt, om den Indsigelse, at Gælden ifølge et Gælds-brev er nedsat ved Tvangsakkord hører til de fortabelige eller de ufortabelige.

Gb.-Loven afgør ikke Spørgsmaalet i Almindelighed, idet den ikke

indeholder en udtømmende Angivelse af de forskellige Arter af Indsigelser. Man gaar den Vej at nævne saa mange Indsigelser af begge Slags som muligt, idet man herved har bestræbt sig for at afgøre de i Øjeblikket svævende Tvivlsspørgsmaal. Man kan derfor ikke slutte modsætningsvis fra Gb.-Lovens Bestemmelser, men skulde der i Fremtiden opstaa nye Spørgsmaal af denne Art, der ikke er afgjort ved Gb.-Lovens Regler, maa disse anvendes analogisk.

§ 15 nævner de fortabelige Indsigelser. Indholdet af denne § stemmer med nugældende Ret. For at bevare en Indsigelse skal den paategnes Gælds brevet, og det skader ikke, at Paategningen senere fjernes. Dog skal Paategningen være anbragt saaledes og paa en saadan Maade, at den ikke let kan fjernes. En Blyantspaategning eller Anbringelse paa et saadant Sted paa Gælds brevet, at Fraklipning let kan foretages, uden at Formen ændres paa iøjnefaldende Maade, er ikke nok.

I Lighed med Fr. af $\frac{9}{2}$ 1798 fastslaar Gb.-Lovens § 16 1. Stk., at Indsigelsen om Betaling af Renter, der forfaldt inden Gælds brets Overdragelse, er ufortabelig. Men Gb.-Loven gaar et Skridt videre, idet den overhovedet ikke giver Erhververen nogen Beskyttelse med Hensyn til forfaldne Renter. Man gaar ud fra, at Salg af Gælds breve, med vedhængende Renter, der er forfaldne, kun finder Sted i meget faa Tilfælde. Skulde et saadant Salg alligevel finde Sted, vil Skyldneren, hvis han har betalt Renterne, kunne fri sig for Ansvar ved at fremlægge Kvittering. Har han ikke betalt, er han naturligvis nødt til at betale eller anerkende at skyldes Beløbet, medmindre han iøvrigt har en Indsigelse at gøre gældende Gælds brevet vedrørende. Selvom denne Indsigelse hører til de fortabelige ifl. § 15, kan han dog gøre Rentens Betaling afhængig af, at Indsigelsen anerkendes. Nægtes dette, kan han ogsaa nægte at betale Renten i tilsvarende Omfang.

Denne Regel omfatter kun Indsigelser, der er erhvervet inden Overdragelsen, og kommer ikke til Anvendelse, hvor der er udstedt Rente-kuponer (§ 23).

Gb.-Loven har endvidere ligestillet visse Afdrag med Renter, nemlig saadanne Afdrag, der efter Gælds brevet skal erlægges til bestemt angivne Tidspunkter. Betaling af saadanne Afdrag kan ligesom ved Renter gøres afhængig af, at eventuelle fortabelige Indsigelser anerkendes.

Denne ret indgribende Ændring er man gaaet med til, fordi den nuværende Retstilstand indebærer en betydelig Risiko for Skyldneren, der erfaringsmæssigt ofte betaler Afdrag uden at faa dem afskrevet paa Gælds brevet.

At denne letsindige Adfærd fra Skyldnerens Side har faaet en saa

stor Udbredelse, som den faktisk har, beror naturligvis paa, at en Skyldner saa godt som aldrig tvinges til at betale igen, fordi Banker og andre Laangivere eller Købere af Gældsbreve næsten altid regner med Gældsbreveets Paalydende efter dets Indhold, altsaa tager Hensyn til de Afdrag, der skulde have været erlagt. I de Tilfælde, hvor Kreditor efter Gældsbrevet hævder, at Afdraget ikke er betalt, vil Banken altid forlange Debtors Anerkendelse heraf. Denne Ændring vil derfor formentlig ikke i Praksis betyde ret meget.

En Skyldner, der betaler forfaldne Afdrag, der ifølge Gældsbreveets Indhold skal erlægges til bestemt angivne Tidspunkter, kan kun forlange løs Kvittering. Han er saaledes ikke berettiget til at forlange sig Gældsbreveet forelagt og Afskrivning foretaget, men er til Gengæld ogsaa frigjort, selv om det viser sig, at Kreditor ikke er i Besiddelse af Gældsbreveet, som maaske er pantsat eller overdraget til Tredemand, naar Skyldneren er uvidende herom. Ved Betaling af ikke forfaldne Afdrag eller Afdrag, der ikke omtales i Gældsbreveet, kan han kræve Afskrivning paa dette. Denne Regel vil maaske medføre, at Bankerne i noget højere Grad vil foretage Anmeldelse af Pantsætning af Gældsbreve og Pantebreve. Men hvor Banken har en særlig Interesse i, at Afdrag og Renter indbetales direkte, finder Anmeldelse formentlig ogsaa altid Sted.

Har Skyldneren Interesse deri, kan han kræve, at Kreditor paa-tegner Gældsbreveet Kvittering om Afdrag, der er betalt. En saadan Interesse har Skyldneren f. Eks., hvis han ønsker at disponere over den Plads i Prioritetsrækken i en fast Ejendom, der er blevet ledig ved Betaling af et eller flere Afdrag.

I § 17, som nævner de ufortabelige Indsigelser, vil man finde de tre fundamentale, Falsk, Umyndighed og Tvang. Lige med Falsk stiller Gb.-Loven, at Gældsbreveet er underskrevet paa Udstederens Vegne uden Fuldmagt hertil. Dette Forhold vil vel nok i Almindelighed være Falsk, men selv om Underskriveren undgaar at blive dømt for Falsk, kan denne strafferetlige Afgørelse af Sagen naturligvis ikke binde den i hvis Navn, der er skrevet under, civilretlig. Dette Tilfælde maa ikke forveksles med de Tilfælde, at der foreligger en Fuldmagt, som er overskredet, eller der har foreligget en Fuldmagt, der nu er bortfaldet, men hvor Fuldmagtsgiveren alligevel bliver bundet overfor den godtroende Medkontrahent. I disse Tilfælde fortabes Indsigelsen overfor den godtroende Erhverver af Gældsbreveet, selvom den oprindelige Modtager af dette var i ond Tro.

Iflg. Aftalelovens § 28 bliver en Viljeserklæring ikke altid ugyldig, fordi den er fremkaldt ved voldelig Tvang. Hvis den til hvem den

er afgivet var i god Tro, bliver den tvungne bunden, hvis han ikke uden ugrundet Ophold meddeler Modtageren, at han vil paaberaabe sig Tvangen.

Ejheller Umyndighed medfører altid Ugyldighed af det udstedte Gælds-brev, jfr. Myndighedslovens § 41 (Tilladelse til at drive en Forretning).

Indsigelserne Tvang og Umyndighed kan derfor kun fremsættes overfor den godtroende Erhverver, naar Forholdet ogsaa var ugyldigt overfor første Modtager af Gælds-brevet. Gb.-Loven medtager under Umyndighed ogsaa Lavværgemaal og kræver for begges Vedkommende, at Tinglysning skal have fundet Sted (T. L. § 48). Ligestillet med Umyndighed er de i Myndighedslovens § 65 nævnte Tilfælde: Personer, der paa Grund af Sindssygdом el. lign. er ude af Stand til at handle fornuftsmæssigt. § 17 3. Stk. nævner som ufortabelige en Række Indsigelser, som hidtil har været betragtet som tvivlsomme: Disse er: Mortifikation, Deponering, Forældelse, Prækclusion og Tvangsakkord. Grunden her til er, at det modsatte Resultat maa antages at virke mod de Formaal, der tilsigtes ved de paagældende Retsregler.

Ifølge § 20 2. Stk. virker Betaling af Renter eller Afdrag til den oprindelig Kreditor ifølge et Gælds-brev fra en Kautionsist eller iøvrigt fra andre end Gælds-brevskyldneren, ikke frigørende, medmindre saavel den Betalende som Skyldneren var i god Tro, d. v. s. var uvidende om, at den oprindelige Kreditor ikke længere var rette Kreditor paa Grund af stedfunden Overdragelse eller Pantsætning. Tanken med denne Bestemmelse, der er ny, er at fritage Erhververen af et Gælds-brev, for hvilket andre end Skyldneren hæfter, f. Eks. som Kautionsister eller lign., for at foretage Anmeldelse om Overdragelsen ogsaa for disse, hvad der kan være forbundet med Vanskelighed. Og da det kan være tvivlsomt, om saadan Betaling virker frigørende, hvis Skyldneren er i ond Tro, d. v. s. er bekendt med Overdragelsen, har man som Belingelse for disse Personers Frigørelse stillet, at ogsaa Skyldneren er i god Tro. Kautionsisten vil normalt forinden Betalingen erlægges, kunne skaffe sig fornøden Underretning hos Skyldneren, eller eventuelt forlange sig Gælds-brevet forevist af den Kreditor, der nu forlanger Betaling. Denne Regel suppleres af Reglen i § 20 3. Stk., der lyder saaledes:

»Hvis Gælds-brevsforpligtelsen uden Fordringshaverens Medvirken er gaaet over paa en ny Skyldner, frigøres denne ikke ved Betaling til Overdrageren, medmindre ogsaa den tidligere Skyldner var i god Tro eller den, til hvem Gælds-brevet er overdraget, ved Overdragelsen vidste, at Forpligtelsen var gaaet over paa den nye Skyldner.«

Denne Regel sigter til det for dansk Ret særegne Forhold, at Skyldneren ifølge et Pantebrev i fast Ejendom kan skifte ved Ejendommens Salg, uden at Pantekreditor behøver at vide noget herom. Erhververen af et saadant Pantebrev er ikke ved Underretning til den oprindelige Skyldner sikret imod, at den mulige ny Skyldner betaler Renter og Afdrag til den oprindelige Pantekreditor, hvorfor det kræves at ogsaa den gamle Skyldner skal være i god Tro. Dette gælder dog ikke, hvis Erhververen ved Erhvervelsen vidste, at Forpligtelsen var gaaet over paa en ny Skyldner, i hvilket Tilfælde han maa give denne Underretning.

Man har i Kommissionen været stærkt betænkt paa at give ensartede Regler om al Transport og Pantsætning, saaledes at man blev fri for den vanskelige Afgørelse af, hvornaar en Transport er sket til Ejendom og hvornaar til Sikkerhed. Man havde derfor tænkt sig at foreslaa, at det i alle Tilfælde — og uanset om Fordringen var forfalden eller ej — skulde forlanges, for negotiable Gældsbreves Vedkommende, at Erhververen havde faaet Gælds brevet i Hænde, og for ikke-negotiable Gældsbreves Vedkommende, at Underretning til Skyldneren havde fundet Sted.

Med Hensyn til simple Gældsbreve er Tanken gennemført, se § 31.

Derimod har man ikke ment at kunne gennemføre Tanken for negotiable Gældsbreves Vedkommende. Man er vistnok stødt paa Modstand hos de store Banker og Sparekasser. Dette er naturligt nok, idet Reglens Gennemførelse vilde lægge Hindringer i Vejen for fuldt ud legitime Forretningers Gennemførelse. Udkastets Kommentarer nævner som Eksempel det Tilfælde, at en Bank ved Salg eller Emmission af et Papir beholder Poster i sin Forvaring til Forvaltning for Kunder. Man har derfor ved Transport af negotiable Gældsbreve til Ejendom foretrukket at lade det bero ved de gældende Regler. Ved Pantsætning eller anden Overdragelse til Sikkerhed maa Erhververen derimod have faaet Gælds brevet i Hænde. Der kræves ikke fysisk Ihændehaveelse, men der maa stilles lignende Krav som ved Haandpantsætning.

Derimod vil en Paategning paa Gælds brevet, hvad der nu er tilstrækkeligt, ikke fyldestgøre Gb.-Lovens Krav. Denne Regel staar i Forbindelse med, at der iflg. § 14 ikke længere tillægges en falsk Transport samme Betydning som efter nugældende Ret. Iøvrigt anvender Forretningslivet vistnok Paategning paa Gældsbreve ved Pantsætning meget lidt, og Bankerne slet ikke.

Gb.-Lovens §§ 23, 24 og 25 indeholder nye Regler om Rente- og Udbyttekuponer. § 23 indeholder Regler om Kuponer til Massegælds-

breve (Obligationskuponer), medens § 24 omhandler Udbyttekuponer til Aktier og andre Andelsbeviser. § 25 giver nogle Fællesregler for begge Arter af Kuponer.

Efter nugældende Ret er Kuponens Retsstilling noget tvivlsom. Det er som Følge heraf vanskeligt at give klar og tydelig Besked paa forskellige Spørgsmaal, der kan opstaa i Forbindelse med Kuponers Indløsning, Omsætning og Vindikation.

I Almindelighed opfattes Kuponer, naar de optræder uden Forbindelse med det Dokument, som de hører til, som Legitimationspapirer — altsaa ikke som selvstændige Gældsbreve.

Følgelig kan de være Genstand for Vindikation selv om Erhververen er i god Tro. Det vil sige, at en Bank som indløser Kuponer, løber en Risiko, hvis det viser sig, at disse er stjaalne eller paa anden Maade ulovligt bortkomne. I de Tilfælde, hvor Banken optræder som Fuldmægtig for Debitor, er Forholdet naturligvis et andet. Uden Hensyn til denne Risiko indløses vistnok alle nogenlunde kendte Kuponer efter stedfunden Bekendtgørelse om deres Betaling af de fleste Banker uden anden Forsigtighedsregel end den, at man anmoder Præsidenten om at skrive Navn og Adresse paa de benyttede Konvolutter, og det siges, at de Handlende paa mindre Pladser i ikke ringe Omfang omkring Terminerne modtager saavel forfaldne som ikke-forfaldne Kuponer som Betaling. Hertil kommer, at flere Kreditforeninger tillader, at Indbetaling af Terminsydelser i Juni og December Termin sker ved Hjælp af Kuponer, ogsaa naar disse først forfalder den paafølgende 1. Juli og 1. Januar. Der finder altsaa en betydelig Omsætning Sted, navnlig af Obligationskuponer, omkring Terminerne. Denne Omsætning, der maa siges at være naturlig og forsvarlig, har man ønsket at beskytte, medens man paa den anden Side ikke har villet beskytte den Omsætning, der falder ind under Begrebet Spekulation.

Gb.-Lovens Regler om Kuponer er derfor afpasset efter det praktiske Livs Tarv, idet man dog ved en Række Bestemmelser har taget fornødent Hensyn til Kuponens særlige Karakter og Hovedfunktion, som et Middel til let og hurtig Afvikling af Skyldnernes Renteforpligtelser.

Gb.-Lovens Hovedregel om Kuponer findes i § 23, 1. Stk., der udtaler, at disse følger Reglerne om Ihændeavgældsbreve.

Det slaas altsaa fast, at en Kupon, der optræder uden Forbindelse med Obligationen, er et Ihændeavgældsbrev. Man har dog ønsket at begrænse Kuponens Omsættelighed og har derfor i § 23, 4. Stk. givet den Regel, at Omsætteligheden først indtræder 1 Maaned før

Kuponens Forfaldstid. Forinden dette Tidspunkt kan Skyldneren ikke paaberaabe sig Reglerne i § 19 og Erhververen ikke §§ 14 og 15. Men selv efter dette Tidspunkt bevirker Kuponens Karakter, at visse særlige Regler maa komme til Anvendelse. Disse Regler indeholdes i § 23, 2. og 3. Stk. Skyldneren bevarer Indsigelser hentet fra Obligationens fælles Tekst, selv om denne Indsigelse ikke fremgaar af Kuponen. Bestemmelser om Nedskrivning eller Konvertering, der ikke kan siges at høre til den fælles Tekst, selv om de er paaført Obligationen, kan ikke gøres gældende af Skyldneren mod den godtroende Erhverver af en Kupon, naar denne ikke bærer en tilsvarende Paategning. En Henvisning i Obligationens Tekst til Foreningens (Skyldnerens) Statutter eller Vedtægter maa betragtes som Led i Teksten. § 28, 2. Stk. 2. Led kommer til Anvendelse, hvis f. Eks. Kuponark til trykte, men endnu ikke underskrevne Obligationer, stjæles. I dette Tilfælde maa Skyldneren kunne nægte at indfri Kuponerne. Anderledes hvis Obligationen er gjort færdig til Udsendelse, men stjæles forinden Udgivelsen sker. I dette Tilfælde maa Skyldneren tilsvare Kuponerne.

§ 23, 3. Stk. er i Overensstemmelse med gældende Ret, der bestemmer, at Kuponer, der forfalder, efter at Obligationen er udtrukket, opsagt eller paa anden Maade forfalden til Betaling, mister deres Gyl-dighed. I Praksis kan det dog være ønskeligt at undgaa, at saadanne Kuponer indløses, og man fradrager derfor som Regel med eller uden Hjemmel i Obligationens Tekst et til de manglende Kuponer svarende Beløb ved Obligationens Indfrielse, dog saaledes, at det tilbageholdte Beløb udbetales, naar de manglende Kuponer er forældet. Hvorvidt denne Praksis har Hjemmel i Sædvane eller paa anden Maade kan forsvares, har man overladt til Domstolenes Afgørelse.

I § 23 5. Stk. udtales det ret selvfølgelig, at en Erhverver af Kuponer i Forbindelse med Obligationen ikke bliver bedre stillet med Hensyn til Kuponerne end med Hensyn til Obligationen.

Hvis f. Eks. Skyldneren har en Indsigelse at gøre gældende overfor Kravet om Indfrielse af Obligationen, bevares denne Indsigelse ogsaa overfor Kuponer.

I § 24 findes Regler om Udbyttekuponer til Aktier og Andelsbeviser. Disse Regler svarer til Bestemmelserne om Obligationenkuponer, men afviger dog paa enkelte Punkter.

Aktiekuponers Omsættelighed indtræder først, naar Udbyttet er fastsat, d. v. s. endeligt og paa en for Selskabet bindende Maade, hvilket atter vil sige, efter at det er vedtaget paa Generalforsamlingen. Den Offentliggørelse af Udbyttet i Forbindelse med visse Meddelelser

om Regnskabet, der af nogle Selskaber bruges, har ikke Betydning i denne Forbindelse.

Udkastet afholder sig fra at støtte den Omsætning af Kuponer, der finder Sted inden Udbyttets endelige Fastsættelse, da saadan Omsætning sker i Spekulationsøjemed. Salg af saadanne Kuponer paa Levering er iøvrigt forbudt i Fondsbørslovens § 10.

Bestemmelsen i § 24 sidste Stk. sigter til de Selskaber, der udbetaler à conto Udbytte. Saadanne Kuponer er altsaa negotiable 1 Maaned før Forfaldsdagen.

Notering af Massegældsbreve.

Om Notering af Massegældsbreve findes Reglerne i Kap. V. Nugældende Rets Regler herom indeholdes i Fr. af $2\frac{1}{8}$ 1844. Disse Regler findes ikke i fremmed Ret, i hvert Fald ikke i Sverrig og Norge. Kap. V. findes af denne Grund kun i den danske Lov, da man ikke i de andre Lande har ønsket at indføre lignende Regler.

For Danmarks Vedkommende har man ikke ment helt at kunne gaa bort fra Noteringsinstituttet, idet dette faktisk bruges i stor Udstrækning.

De gældende Regler giver Obligationsejerne stor Sikkerhed, men lægger paa den anden Side Omsætningen store Hindringer i Vejen, idet de i Virkeligheden lægger hele Risikoen ved Obligationshandelen over paa Bankerne og Veksellererne.

Kommissionen har overvejet at indføre en Ordning, der baade dækkede Obligationsejerne og tilfredsstillede Omsætningens Krav. Hovedtanken var at lade Noteringen være afgørende for Rettens Erhvervelse og afskære Vindikationen. Den Ejer, der saa paa Grund af Falsk med efterfølgende Notering mistede sin Ret, skulde have Erstatning af Skyldneren (altsaa Kredit- eller Hypothekforeningen). Skyldnerens Ansvar tænkte dækket gennem Forsikring. Dette Forslag mødte Modstand hos de Institutioner, der foretager Notering, idet man ytrede stor Betænkelighed ved de paatænkte Erstatningsregler eller vel snarere ved de med Forsikringen af Ansvaret forbundne Omkostninger. Man er derfor blevet staaende ved de i Loven indeholdte Regler, der giver Ejerne en ringere Sikkerhed. De foreslaaede Noteringsregler angaar kun Massegældsbreve.

Da der hersker Tvivl om i hvilket Omfang de nugældende Regler i Fr. af 1844 er anvendelige paa Aktier, har Kommissionen ikke stillet Forslag om Notering af disse. Den i Aktieloven paabudte Notering tjener kun aktieretlige Formaal. Hvis man ogsaa skulde have

en til Notering af Gældsbreve svarende Regel for Aktier, vilde der for disses Vedkommende blive Tale om to Sæt Regler, hvad man har fundet upraktisk. Iøvrigt mener Kommissionen ikke, at en Notering for Aktier i den heromhandlede Retning er særlig paakrævet. Ved Lovens Vedtagelse er Fr. 1844 bortfaldet, og fremtidig Notering af Aktier faar saaledes ingen Betydning for Ejendomsforholdet til disse udover, hvad almindelige Bevisregler medfører.

Noteringsreglerne skal kun anvendes paa Massegældsbreve, der er Omsætningsgældsbreve og kun for saa vidt det i Gældsbrekets Tekst er udtalt, at det kan være Genstand for Notering.

Det paalægges ikke fremtidige Obligationsudstedere at lade Obligationerne saaledes indrette, at de kan noteres, og der er saaledes ikke noget til Hinder for, at Notering afskaffes ved Obligationer i Fremtiden. Man har ikke fundet det nødvendigt i selve Obligationen at forlange udtalt, at den *ikke* kan noteres. Man har tænkt sig at overlade Afgørelsen heraf til Børsvedtægten, der kan opstille de Krav, man ønsker opfyldt af en Obligation, forinden den optages til Notering paa Børsen.

Selve Noteringen tænkes foretaget paa samme Maade som nu af Skyldneren ved en Paategning paa Obligationen. Det forudsættes, at fornøden Indførsel i Skyldnerens Bøger har fundet Sted, men da Omsætningens Tarv kræver, at man af selve Obligationen kan se, om den er noteret eller ej, er Noteringens Retsvirkning knyttet til Paategningen, ikke til Indførslen i Bøgerne.

Der indføres dog den nye Fremgangsmaade, at Navnet paa den berettigede ikke behøver at fremgaa af Gældsbreket. En Paategning om, at det er noteret paa Navn er tilstrækkeligt. Denne Fremgangsmaade har flere Fordele. Man behøver f. Eks. ikke i det Tilfælde, at en Række Gældsbreve, noteret paa denne Maade, skal overføres til et nyt Navn, at forsyne hver enkelt Gældsbrek med ny Transport og Noteringspaategning. Transporten kan ske under eet ved en løs Erklæring omfattende de paagældende Numre. Denne Transport kan saa indsendes til Notering sammen med Anmodning om Overførsel til et nyt Navn, hvilket kan ske ved en Indførsel i Bøgerne. Om man dog af Ordenshensyn vil kræve Gældsbreket paaført en Bemærkning forsynet med Dato om Overgangen, afgøres ikke ved Gb.-Loven, men vil rimeligvis blive afgjort i den Anordning, Justitsministeriet i § 42 er bemyndiget til at udstede angaaende de nærmere Regler om Fremgangsmaaden ved Noteringen. Den ny Fremgangsmaade vil ogsaa besværliggøre falsk Transport af Obligationer, idet Falskneren jo ikke med Sikkerhed kan vide, hvad Navn Gældsbreket er noteret

paa. Sælgere af større Poster Obligationer undgaar ogsaa paa denne Maade, at deres Navne kommer til Børsens Kundskab.

Ligestillet med Navnepaategning er en saakaldt Prohibitivpaategning, der som Regel gaar ud paa at tillægge en bestemt Person eller Institution en Raadighed eller Medraadighed over Gælds brevet. Heller ikke her behøver hele Forholdet at fremgaa af Paategningen.

Som nævnt vil hele Fremgangsmaaden blive nærmere udformet i en justitsministeriel Anordning og det er derfor for Tiden ikke muligt at gøre Rede for de tekniske Detailspørgsmaal, der kan opstaa i denne Forbindelse.

Det, der virker generende for Omsætningen ved de nugældende Noteringsregler, er de lange Vindikationsfrister. Som bekendt kan en Ejer af en Obligation, der er noteret paa Navn, vindicere denne, naar han gør Skridt hertil inden 3 Maaneder efter den næstfølgende Termin. Hvis Obligationen i Mellemtiden er handlet, vil Indehaveren altsaa være nødt til at udlevere den, men han faar naturligvis et Erstatningskrav paa den af hvem han har købt Obligationen. Det vil i de fleste Tilfælde være en Bank eller Veksellerer. Disse bærer saaledes, som allerede sagt, Risikoen ved Obligationshandelen, og selv om det forholdsvis sjældent forekommer, at et Vindikationssøgsmaal gennemføres, er Risikoen i Virkeligheden ganske uoverskuelig.

Denne Risiko vilde naturligvis forsvinde, hvis man ophævede alt, hvad der hedder Notering, altsaa Fr. af 1844 og lod de i Udkastets § 14 indeholdte Regler om Fortabelse af Rettigheder over et Gælds brev ved dets Overdragelse til en godtroende Erhverver være eneraadende.

Som nævnt har man ikke af Hensyn til Obligationsejernes Interesser ment at kunne gaa saa vidt. Notering anvendes stadig i udstrakt Grad, og Grunden hertil er sikkert ikke saa meget at sikre sig mod tidligere Ejeres Vindikationskrav, som at hindre fremtidige Dispositioner over denne ved Falsk. Ogsaa Hensynet til eventuel Mortifikation har spillet ind.

Disse Ejerinteresser har man ikke ment at kunne se bort fra ved simpelt hen at ophæve Noteringsinstituttet. Paa den anden Side har man ønsket at befri Banker o. desl. for den omtalte Risiko, altsaa fremme Omsætteligheden.

Det betydningsfuldeste Skridt i denne Retning er Ophævelsen af de lange Frister. Man har ladet selve Noteringen være afgørende for Rettens Overgang. Skyldneren, ifølge et noteret Gælds brev, bliver saaledes ikke frigjort ved Betaling til en Person, der støtter sin Ret til Gælds brevet paa en unoteret Overdragelse, hvis det viser sig, at denne

er falsk. Paa den anden Side har Skyldneren Ret til at nægte Betaling til en Person, hvis Ret ikke er noteret. Det vil i Praksis sige, at Præsidenten altid vil blive henvist til at lade sin Ret notere. Reglerne i § 19 maa altsaa for noterede Papirer suppleres med Reglen i § 38.

Paa samme Maade maa ved Overdragelse til Eje eller til Pant Reglerne i § 14 suppleres med Reglerne i § 39, naar Talen er om noterede Papirer.

Den vigtigste Ændring i § 14 gaar ud paa, at den noterede Ret ikke fortages straks ved Overdragelsen eller Overleveringen af Gælds-brevet, men først naar Erhververen har faaet Gælds-brevet noteret paany paa sit Navn eller paa Ihænderen. Og selv om en saadan Notering foretages, indtræder Erhvervelsen ikke, hvis Erhververen inden han har faaet Meddelelse om Noteringen, faar Kundskab om Overdragerens manglende Competence. Den omhandlede Regel gælder kun, naar Overdragelsen foretages af en anden end den paa hvis Navn Gælds-brevet er noteret. Den kommer altsaa til Anvendelse, hvis Overdrageren falskelig forsyner Gælds-brevet med Transport til sig selv eller til Ihænderen, eller ved Svig har faaet Ejeren til at transportere Gælds-brevet, forudsat at disse Transporter ikke forinden Overdragelsen er blevet noteret. Men hvis Gælds-brevet overdrages af en Umyndig eller Fallent, kommer Reglen i § 14 uændret til Anvendelse.

Disse Regler giver ikke Ejeren samme Sikkerhed som Fr. af 1844, men de aabner dog Adgang til at foretage Anmeldelse for Skyldneren i H. t. § 40, hvis han i Tide d. v. s. inden ny Notering er foretaget, opdager, at Gælds-brevet er bortkommet.

Paa den anden Side sikres Erhververen fuldt ved Noteringen mod Vindikation og ikke først efter en længere Frist som efter Fr. 1844.

Erhververen af Gælds-brevet vinder ogsaa Ret over Gælds-brevet selv om det senere viser sig, at dette har været noteret, men at Noterings-paategningen er fjernet. Dette gælder dog kun, hvis Fjernelsen er foretaget saa behændigt, at den ikke har efterladt iøjensaldende Spor paa Papiret. Den tekniske Fremgangsmaade ved Paaførsel af Noterings-paategninger vil formentlig blive saa betryggende, at Tab, forvoldt paa denne Maade, vil blive ganske minimale.

Naar et Papir bærer en noteret Paategning, som er ægte, behøver Erhververen ikke saaledes som nu at undersøge de foregaaende Transporter. Det skader ham ikke, hvis disse ikke hænger sammen. Hvad der mangler i saa Henseende burde have været opdaget ved Noteringen, og bør ikke komme Erhververen til Skade, jfr. dog § 39

sidste Stk. Er Noteringspaategningen derimod falsk, gaar det ud over Erhververen.

Naar et Gælds-brev er bortkommet i noteret Stand, vil Ejeren naturligvis straks foretage Anmeldelse herom overfor Skyldneren. Virkningen af saadan Anmeldelse er noget forskellig fra Fr. 1844. Efter denne standsede ikke blot Notering og Indfrielse af Obligationen, men ogsaa Udbetaling af Renter. Dette sidste nævnes ikke i Loven, og det forudsættes, at der ikke sker Ændring i Skyldnerens Adgang til at indfri Kuponer i Overensstemmelse med Lovens Regler herom.

Der er ogsaa foretaget Ændring i Reglen om Forholdets Afgørelse mellem Anmelderen og Besidderen af Obligationen. Medens det efter Fr. 1844 var Anmelderen, der inden en vis Frist skulde anlægge Sag, er det nu Ihænde-haveren, der maa bevise sin Ret til Obligationen. Man gaar ud fra, at det i Reglen er Anmelderen, der har Retten paa sin Side, og den der fremtidig erhverver et paa Navn noteret Gælds-brev maa vide, at hans Ret ikke er sikret, forinden han har faaet sit Gælds-brev noteret paa Navn eller paa Ihænde-haveren.

Ved selve Noteringen vil der ikke finde nogen indgaaende Prøvelse Sted af Transportens Ægthed. Dette vilde formentlig i altfor høj Grad besværliggøre Ekspeditionen, men forøvrigt er Lovens Affattelse ikke til Hinder for, at der administrativt gives Regler herom, hvis det viser sig nødvendigt.

For at modvirke, at falske Transporter fremkommer til Notering, er det foreskrevet, at der stikprøvevis skal udsendes Meddelelser om foretagne Noteringer. Endvidere er der Adgang til mod et Gebyr af 1 Kr. for hver Notering at faa tilsendt saadan Meddelelse.

Som tidligere flere Gange sagt er Aktier og andre Andelsbeviser ikke underkastet Gælds-brevlovgivningen, og det skal derfor i Korthed fremstilles, hvorledes disses retslige Stilling bliver under den ny Lov. Efter nugældende Ret er Aktier, hvad enten de lyder paa Navn eller Ihænde-haver negotiable, medmindre dette paa Grund af Indskrænkninger i Aktiens Omsættelighed eller af andre Grunde er udelukket. Med Hensyn til Omsætningsreglerne er disse de samme som ved Gælds-breve, hvorved dog bemærkes, at f. s. v. angaar Fortabeligheden af Indsigelser, er dette Forhold i et vist Omfang undergivet særlige Regler af aktieretlig Natur. En godtroende Køber af en Aktie maa saaledes finde sig i den Indsigelse, der kan fremkomme ved Ændringer i Selskabets Forhold, naar saadanne Ændringer paa lovlig og vedtægtsmæssig Maade er vedtaget paa Selskabets Generalforsamling, og det maa vistnok allerede nu antages at være gældende Ret, at Bestemmelser i et Aktieselskabs Vedtægter kan paaberaabes overfor god-

troende Erhververe af et negotiabelt Aktiebrev, selvom de ikke er optaget i dette. Som nævnt er efter gældende Ret alle Aktier negotiable, men der er som bekendt stor Forskel paa Aktiernes Betydning for Omsætningen. Medens de store Selskabs Aktier, og navnlig de af dem, der er optaget til Notering paa Børsen, er Genstand for livlig Handel og kræver en ligesaa stor Omsætningsbeskyttelse som Obligationer, er paa den anden Side Omsætningshensynet ganske underordnet for en Mængde andre Aktiers Vedkommende. Dette gælder de saakaldte »Familieaktieselskaber« og mange andre, navnlig Smaaselskabers Aktier.

Efter at Loven har ændret Forholdet mellem de forskellige Arter af Gældsbreve og sondrer mellem simple Gældsbreve og Omsætningsgældsbreve og kun ladet de sidste være negotiable, er det naturligt, at man har haft under Overvejelse at foretage en lignende Sondring mellem Aktierne. For at opnaa saa klare og enkle Regler som muligt, er man dog blevet staaende ved den gældende Retsregel, saaledes at alle Aktier ogsaa fremtidig er negotiable, idet man henviser de Selskaber, der ikke ønsker, at deres Aktier skal være negotiable, til at tage Forbehold herimod i Aktiens Tekst. Dette Forbehold skal af Hensyn til Omsætningen være »utvetydigt og iøjnefaldende«. I hvilket Omfang Eksemplet fra Obligationerne vil faa Indflydelse paa Aktierne, vil Fremtiden vise. For de negotiable Aktier har Udkastet fundet det formaalstjenligt at give Regler med Hensyn til Overdragelse og Pantsætning, der svarer til de om Obligationer givne. Det siges i § 58, at Udkastets § 14 1. og 2. Stk. finder tilsvarende Anvendelse paa Aktier. Det vil altsaa sige, at Aktier ved Salg og Pantsætning er undergivet samme Regler som Omsætningsgældsbreve. Som nævnt er de i Udkastets Kap. 5 givne Regler ikke anvendelige paa Aktier, og da Fr. 1844 foreslaas ophævet, vil Notering af Aktier fremtidig kun have rent aktieretlige Formaal (A. L. § 28), men være uden Betydning for Vindikationen af Aktien. Som tidligere nævnt mener Kommissionen ikke, at Fr. 1844 er anvendelig paa Aktier i større Udstrækning, og at denne Noteringsform for Aktiers Vedkommende ikke har større Betydning. Den aktieretlige Notering tænkes fremtidig at ville foregaa under samme Former som nu, men da man mener, at den særlige Form for Notering uden Navnets Nævnelser, ogsaa kan have Betydning for Aktier, forudsættes det, at denne Fremgangsmaade ogsaa kan finde Anvendelse paa Aktier. Der gives den særlige Regel, at Aktier, der oprindelig er stilet til Ihændeleveren, vedbliver at være Ihændeleverpapirer, naar den omtalte Noteringsform er benyttet. Denne Regel kommer altsaa kun til Anvendelse, naar Navnet ikke er nævnt.

Faar derimod Aktien en Paategning, hvori Navnet er nævnt, bevirker en saadan Paategning, hvadenten den er noteret eller ej, at Aktien bliver et Navnepapir, og altsaa maa behandles som saadant ved Salg og Pantsætning. Findes der flere Paategninger paa en saadan Aktie, maa Erhververen paase, at de hænger sammen. To Navnepaategninger, paa samme Aktie maa altsaa suppleres med en løs Transport, der viser Sammenhængen. Det vil derfor være praktisk, at den der har tegnet sit Navn paa en Aktie, ved Salg af denne ogsaa tegner selve Transporten paa Aktien, for at undgaa, at denne ved fremtidige Salg skal ledsages af en eller maaske flere løse Transporter.

Den i § 39 4 Stk. indeholdte Regel gælder ikke for Aktier.

Gældsbrevslovens Kap. VI. omhandler Forældelse af Massegældsbreve og Kuponer.

Efter nugældende Ret forældes et Gældsbrev ifølge D. L. 5—14—4. Forældelsesfristen er 20 Aar, regnet fra Fordringens Stiftelse. Afbrydelse sker ved Fordringshaverens Tilkendegivelse af, at han fastholder Kravet eller Skyldnerens Anerkendelse af dette, ligegyldigt paa hvilken Maade — altsaa ogsaa ved Rentebetaling. Fra Afbrydelsen løber saa en ny Forældelsesfrist paa 20 Aar.

En Forældelse, der begynder at løbe ved Fordringens Stiftelse, er lidet hensigtsmæssig, navnlig for Fordringer, der først forfalder efter 20 Aars Forløb eller senere.

Paa den anden Side er 20 Aar for lang Tid, hvis Fristen først regnes fra Forfaldstiden. Endvidere er Afbrydelse ved en hvilken som helst Tilkendegivelse uheldig. Der bør som i Loven af 22. Decbr. 1908 (den femaarige Forældelse) kræves retslige Skridt.

Man har derfor for Massegældsbreve og Kuponer foreslaaet nedenstaaende Regler, idet man iøvrigt ikke har villet røre ved andre Gældsbreve.

Massegældsbreve, hvis Forfaldsdag er kalendermæssigt bestemt i Dokumentet eller hidført med Hjemmel i dettes Tekst ved Bekendtgørelse om Udtrækning eller Opsigelse, forældes 10 Aar fra Forfaldsdagen.

Massegældsbreve, der forfalder paa Anfordring, forældes 10 Aar efter Udstedelsen. Forældelsen løber dog først fra den Dag, da Skyldneren i Løbet af de 10 Aar har indløst en gyldig Rentekupon.

Andre Massegældsbreve forældes 20 Aar fra Forfaldsdagen.

Fristen kan forlænges eller forkortes ved udtrykkelig Bestemmelse i Gældsbrevet.

Massegældsbreve, der er deponeret hos Skyldneren (indskrevet), for-

ældes, ogsaa naar der efter Deponeringen er gaaet 20 Aar, uden at Renter er betalt.

Ved de ovenfor nævnte Regler er Forfaldsdagen som Hovedregel gjort til Udgangspunkt for Forældelsen. For at muliggøre Forældelse af saadanne Obligationer, der ikke giver Fordringshaveren Ret til at kræve Kapitalen tilbagebetalt — uamortisable Obligationer — er en særlig Regel nødvendig. Denne Regel findes i § 45. Saadanne Obligationer forældes, naar der i de sidste 20 Aar ikke er fremkommet nogen Rentekupon til Indløsning, og først, naar der er forløbet 3 Aar fra den Rentetermin, til hvilken den sidste af de udgivne Rentekuponer er forfaldet til Indløsning, uden at der er fremsat Krav om Udlevering af nye Rentekuponer.

Forældelsen medfører ikke, at Kravet ifølge Kuponer, der forfalder senest den Dag, da Forældelsen indtræder, falder bort.

Forældelsen afbrydes ved, at Fordringshaveren erhverver Skyldnernes Erkendelse af Gælden eller indleder Retsforfølgning, der maa gennemføres til Dom, Forlig eller anden Retsafgørelse. I Tilfælde af Betalingsstandsning er skriftlig Anmeldelse af Kravet tilstrækkeligt.

Fordringen ifølge en rettidig forevist Kupon forældes 10 Aar efter Forevisningen.

Den, der inden Forældelsesfristernes Udløb, har anmeldt for Skyldneren, at hans Fordringsdokument — Obligation eller Kupon — er bortkommet, og som antageliggor sin Ejendomsret, kan efter Forældelsesfristens Udløb, kræve Fordringen betalt. Dette Krav forældes i 5 Aar efter Reglerne i Lov af 22. Decbr. 1908.

Kravet ifølge en Kupon falder bort, hvis Kuponen ikke er forevist til Betaling inden 3 Aar fra Forfaldsdagen eller inden Udløbet af den længere Frist, der maatte være tilsikret Kuponejerne. Er en saadan Kupon bortkommet, kan Ejeren paa samme Maade som ovenfor nævnt kræve Beløbet betalt ved Fristens Udløb.

I Kapitel VII er givet ret detaillerede Overgangsbestemmelser. Ifølge almindelige Retsgrundsætninger plejer man ikke ved Gennemførelsen af ny Love at ændre eller ophæve velerhvervede Rettigheder. En streng Gennemførelse af dette Princip vilde imidlertid føre til, at man i lang Tid maatte arbejde med to Sæt Retsregler, fordi mange Gældsbreve har en meget lang Omløbstid. Man har derfor brudt dette Princip, og gjort Loven anvendelig ogsaa paa Gældsbreve og Kuponer udstedt før Lovens Ikrafttræden. Dette gælder navnlig Reglerne om Omsætningsgældsbreve.

Ældre Navnegældsbreve vedbliver dog at være negotiable, medmin-

dre der i Gælds brevet er indføjet Ordene »ikke til Ordre« eller er taget tilsvarende Forbehold.

Forordningen af 21/6 1844 finder stadig Anvendelse paa Noteringer foretaget inden Lovens Ikrafttræden. Dog beskyttes en Erhverver af et Gælds brev af Lovens Regler, naar Noteringen eller Overdragelsen er sket, efter at Loven er traadt i Kraft.

Forældelse af Massegælds breve og Kuponer indtræder ikke de første 3 Aar efter Lovens Ikrafttræden, medmindre Fordringen ogsaa vilde være forældet efter den ældre Rets Regler.

Ved den nye Mortifikationslov er den Undtagelsesstilling offentlige Ihændehaverpapirer indtog ophævet. Disse kan nu mortificeres som andre Fordringsdokumenter.

Fremgangsmaaden ved Mortifikationssager ændres noget, og der indføres den praktiske Foranstaltning, at alle Indkaldelser skal ske i det Nummer af Statstidende, der udkommer den første Hverdag i hvert Kalenderkvartal. Alle saadanne Indkaldelser vil saaledes være samlet paa et Sted, og Undersøgelser behøver kun at omfatte 4 Numre af Statstidende.

For Massegælds breve, Aktier og Kuponer skærpes Reglerne, idet Mortifikationsfristerne forlænges. Der indføres en autoriseret Trækningsliste, hvori alle Indkaldelser om Mortifikation af Massegælds breve og Aktier, der er Omsætningspapirer, skal indrykkes. Der oprettes et Kartotek over mortificerede Massegælds breve og Aktier.

Paa Grundlag af dette skal der mindst to Gange om Aaret udgives en trykt Fortegnelse.

Kuponark kan mortificeres i Forbindelse med Hoveddokumentet eller alene, hvis Hoveddokumentet er i Behold. Enkelte Kuponer kan ikke mortificeres.

Ifølge en Ændringslov til Retsplejeloven er det fremtidig udelukket at vedtage hurtig Retsfølgning i Henhold til Kap. 41.

